

PAYAP UNIVERSITY

ภาคผนวก ก

แบบสัมภาษณ์

กรอบในการประเมินผลโครงการศึกษาและพัฒนาสตรีชาวเขา
มูลนิธิศึกษาและพัฒนาประชาชนนที่สูง

ตอนที่ 1 สำหรับสัมภาษณ์กลุ่มสตรีสมาชิกโครงการฯ

ข้อมูลทั่วไป (ถามแต่ละคน)

- เพศ
- อายุ
- การศึกษาสูงสุด
- อาศัยอยู่ในหมู่บ้านนั้นถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา ปี

ข้อมูลเกี่ยวกับโครงการฯ

- โครงการฯ เริ่มเข้ามาในหมู่บ้านตั้งแต่เมื่อไหร่
- ใครเข้ามาแนะนำโครงการฯ
- โครงการฯ เข้ามาเพื่ออะไร
- โครงการฯ มีวิธีการดำเนินการอย่างไร
- จนถึงปัจจุบันมีกิจกรรมอะไรบ้าง
- ท่านเป็นสมาชิกของกิจกรรมอะไรบ้าง
(เป็นสมาชิกได้มากกว่า 1 กิจกรรมต่อคน)

กิจกรรมด้านอนามัยแม่และเด็ก

- กิจกรรมนมความเป็นมาอย่างไร
- กิจกรรมนมกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง
- กิจกรรมที่กล่าวมากิจกรรมใดที่คิดว่าสำคัญที่สุด
- การมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมที่กล่าวมาแล้วอย่างไรบ้าง (อาทิ การร่วมประชุม สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ สนับสนุนงบประมาณ แรงงาน)
- กิจกรรมที่สมาชิกดำเนินการได้รับการช่วยเหลือจากโครงการบ้างหรือไม่/ อย่างไร (เน้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน มิใช่การนำไปทัศนศึกษา หรือ อื่น ๆ)
- กิจกรรมสนับสนุนด้านอื่น ๆ อาทิ ทัศนศึกษาตุงาน แลกเปลี่ยนกับต่างหมู่บ้านมีหรือไม่ ถ้ามีระบุสถานที่/วัน-เวลา และท่านได้นำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร
- เจ้าหน้าที่ของโครงการมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทอะไรบ้าง (มาช่วยด้านใด) มากน้อยเพียงใด (ระบุบทบาทของเจ้าหน้าที่)
- บทบาทของท่านต่อกลุ่ม (สมาชิก/คณะกรรมการ)
- ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา มีหรือไม่
(ถ้ามี) มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร และผลของการแก้ไข ปัญหาเป็นอย่างไร (เช่น สามีมียอมให้ภรรยาเข้าร่วมกิจกรรม)
- กิจกรรมที่ดำเนินการนี้ถ้าปรับปรุงให้ดีขึ้นควรปรับปรุงอย่างไร

- ถ้าโครงการฯไม่มีงบประมาณสนับสนุน ท่านจะดำเนินการต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่ เพราะเหตุใด

2. กิจกรรมด้านการศึกษา

- กิจกรรมนี้มีความเป็นมาอย่างไร
- กิจกรรมนี้มีกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง (ท่านเห็นว่ากิจกรรมที่กล่าวมากิจกรรมใดสำคัญที่สุด)
- ท่านมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมดังกล่าวมาแล้วอย่างไรบ้าง (เช่น การร่วมประชุม/สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์/สนับสนุนงบประมาณ/แรงงาน)
- กิจกรรมของชาวบ้านที่ดำเนินการได้รับการช่วยเหลือจากโครงการฯบ้างหรือไม่/อย่างไร (เน้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน มิใช่การนำไปทัศนศึกษา หรือ อื่น ๆ)
- กิจกรรมสนับสนุนด้านอื่น ๆ อาทิ ทัศนศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนกับชาวบ้านต่างหมู่บ้าน มีหรือไม่ ถ้ามีระบุสถานที่/วัน-เวลา (ท่านได้นำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร)
- เจ้าหน้าที่ของโครงการฯมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทอะไรบ้าง (มาช่วยด้านไหน) มากน้อยเพียงใด (ระบุบทบาทของเจ้าหน้าที่)
- บทบาทของท่านต่อกลุ่ม (สมาชิก/คณะกรรมการ) เข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่

- ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา มีหรือไม่ ;
ถ้ามี มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร และผลการเข้าไปแก้ไข
ปัญหาเป็นอย่างไร (เช่น สามีมียอมให้ภรรยาเข้าร่วมกิจกรรม)
- กิจกรรมที่ดำเนินการนี้ถ้าปรับปรุงให้ดีขึ้นควรปรับปรุงอย่างไร
- การใช้ภาษาไทยในปัจจุบันมีความจำเป็นหรือไม่ (ด้านการพูด และการเขียน)
(ชาวบ้านอาจเห็นความสำคัญเฉพาะด้านการพูด หรือเขียนก็ได้)/เหตุผล
- ความสามารถของท่านด้านการเขียน หรือการพูด อยู่ในระดับใด (อ่านออก
เขียนได้)
- ถึงแม้ว่าท่านอาจไม่มีความรู้ ความสามารถด้านการพูด การเขียนภาษาไทย
ท่านเห็นความจำเป็นในแง่การศึกษาของบุตร/หลาน หรือไม่ เพราะเหตุใด
- ท่านคิดว่าการรู้และใช้ภาษาไทยได้มีผลต่อการยอมรับในความเป็นคนไทยของ
ท่านมากน้อยเพียงใด/เพราะอะไร
- ท่านได้รับข่าวสารบ้านเมืองจากทางใดมากที่สุด/ภาษาที่ใช้ (วิทยุ/เจ้าหน้าที่/ครู/
ลูกหลาน/โทรทัศน์ ฯลฯ)
- ถ้าโครงการฯ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ท่านจะดำเนินการต่อไปหรือไม่/ เพราะ
เหตุใด
- ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่

3. กิจกรรมด้านการเกษตร

- กิจกรรมที่มีความเป็นมาอย่างไร
- กิจกรรมนี้มีกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง
(ท่านเห็นว่ากิจกรรมที่กล่าวมากิจกรรมใดสำคัญที่สุด)
- ท่านมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมดังกล่าวมาแล้วอย่างไรบ้าง (เช่น การร่วมประชุม/
สนับสนุนวัสดุอุปกรณ์/สนับสนุนงบประมาณ/แรงงาน)
- กิจกรรมของชาวบ้านที่ดำเนินการได้รับการช่วยเหลือจากโครงการบ้างหรือไม่/
อย่างไร (เน้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน มิใช่การนำไปทัศนศึกษา หรือ อื่น ๆ)
- กิจกรรมสนับสนุนด้านอื่น ๆ อาทิ ทัศนศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนกับชาวบ้านต่างหมู่บ้าน
มีหรือไม่ ถ้ามีระบุสถานที่/วัน-เวลา(ท่านได้นำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิต
อย่างไร)
- เจ้าหน้าที่ของโครงการมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทอะไรบ้าง (มาช่วยด้านไหน)
มากน้อยเพียงใด (ระบุบทบาทของเจ้าหน้าที่)
- บทบาทของท่านต่อกลุ่ม (สมาชิก/คณะกรรมการ) เข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่
- รายได้หลักของสมาชิกมาจากไหน?
- พี่ที่ปลูกขณะนี้ โครงการฯ ส่ง เสริมการปลูกเพื่อกินหรือเพื่อขายถ้าเพื่อขายมีพืช
อะไรบ้าง
- เหตุผลที่ปลูกพืชชนิดนั้นเพราะอะไร

- มีปัญหาปัจจัยการผลิตอะไรบ้าง อาทิ แหล่งน้ำ, เมล็ดพันธุ์พืช, ตลาด, การขนส่ง, สารเคมี, คุณภาพดิน/ผลผลิต/รายได้ต่อบีที่ผ่านมา, ป่าไม้
- ปัญหาปัจจัยการผลิตดังกล่าวมีอะไรบ้าง
- มีลักษณะการปลูก (เช่น ปลูกเสริม มีแนวแถบเพื่อป้องกันการพังทลาย ปลูกพืชชนิดเดียวต่อแปลง
- ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา มีหรือไม่
ถ้ามี มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร และผลการเข้าไปแก้ไข
ปัญหาเป็นอย่างไร (เช่น สามีมียอมให้ภรรยาเข้าร่วมกิจกรรม)
- กิจกรรมที่ดำเนินการนี้ถ้าปรับปรุงให้ดีขึ้นควรปรับปรุงอย่างไร
- ถ้าโครงการฯ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ท่านจะดำเนินการต่อไปหรือไม่/เพราะเหตุใด
- ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่

4. กิจกรรมด้านทัศนคติ

- กิจกรรมนี้มีความเป็นมาอย่างไร
- กิจกรรมนี้มีกิจกรรมย่อยอะไรบ้าง
(ท่านเห็นว่ากิจกรรมที่กล่าวมา กิจกรรมใดสำคัญที่สุด)
- ท่านมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมดังกล่าวมาแล้วอย่างไรบ้าง (เช่น การร่วมประชุม/ สัมภาษณ์/ สอดดูอุปกรณ์/ สัมภาษณ์งบประมาณ/ แรงงาน)
- กิจกรรมของชาวบ้านที่ดำเนินการ ได้รับการช่วยเหลือจากโครงการบ้างหรือไม่
อย่างไร
(เน้นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในหมู่บ้าน มีใช้การนำไปทัศนศึกษา หรือ อื่น ๆ)
- กิจกรรมสนับสนุนด้านอื่น ๆ อาทิ ทัศนศึกษาดูงาน แลกเปลี่ยนกับชาวบ้านต่างหมู่บ้าน
มีหรือไม่ ถ้ามีระบุสถานที่/วัน-เวลา
(ท่านได้นำความรู้มาใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างไร)
- เจ้าหน้าที่ของโครงการมีส่วนร่วมหรือมีบทบาทอะไรบ้าง (มาช่วยด้านไหน)
มากน้อยเพียงใด (ระบุบทบาทของเจ้าหน้าที่)
- บทบาทของท่านต่อกลุ่ม (สมาชิก/คณะกรรมการ) เข้าร่วมกิจกรรมหรือไม่
- ปัญหาและอุปสรรคที่ผ่านมา มีหรือไม่
ถ้ามี มีวิธีการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคดังกล่าวอย่างไร และผลการเข้าไปแก้ไข
ปัญหาเป็นอย่างไร (เช่น สามีมียอมให้ภรรยาเข้าร่วมกิจกรรม)
- กิจกรรมที่ดำเนินการนี้ถ้าปรับปรุงให้ดีขึ้นควรปรับปรุงอย่างไร

- ถ้าโครงการฯ ไม่มีงบประมาณสนับสนุน ท่านจะดำเนินการต่อไปหรือไม่ เพราะเหตุใด
- ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้หรือไม่
- ประเภทหัตถกรรม หรือสินค้าที่ผลิตมีอะไรบ้าง (เช่น ย้อม, ผ้าอวม้า, ผ้าปูที่นอน ฯลฯ)
- เป้าหมายการผลิตเพื่อ (ใช้/รายได้เสริม)
- ถ้าใช้ ปริมาณการใช้
- ถ้าเพื่อรายได้เสริมปริมาณการผลิต(ต่อชิ้น/ต่อปี)
- วิธีการผลิต (รวมกลุ่ม/แยกผลิต) และมีวิธีการดำเนินการขายอย่างไร
- ผลิตภัณ์ที่ใช้ (สีเคมี, สีธรรมชาติ) มีต้นทุนต่างกันอย่างไร
- แหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่ผลิต (เช่น เปลือกไม้/สีเคมี/เส้นด้าย)
- ความคิดเห็นว่าผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติกับสารเคมีมีจุดด้อย/จุดเด่นต่างกันอย่างไร
- สิ่งที่บ้านใช้ปัจจุบันเป็นสีจากธรรมชาติ/สีเคมี สาเหตุที่ใช้เพราะ
- ท่านเห็นด้วยหรือไม่กับการแนวความคิดด้านการอนุรักษ์หัตถกรรม โดยเน้นสีธรรมชาติ เพราะเหตุใด
- วิธีการจัดการกลุ่มด้านผลประโยชน์ที่เกิดจากการขายผลิตภัณฑ์เป็นอย่างไร

ตอนที่ 2 สำหรับสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่สนามของแต่ละหมู่บ้าน

1. ท่านทราบความเป็นมาของโครงการฯ อย่างไร (วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินการ)
2. ท่านร่วมทำงานกับโครงการฯ ตั้งแต่เมื่อไหร่ และเหตุผลที่ท่านเข้าร่วม อธิบาย
3. หน้าที่ความรับผิดชอบของท่านในโครงการฯ และหมู่บ้าน อย่างไร อธิบาย
4. กิจกรรมของโครงการฯ มีอะไรบ้าง และท่านคิดว่าเป็นอย่างไร
 - 4.1 กิจกรรมที่ท่านคิดว่าประสบความสำเร็จมากที่สุด คืออะไร เพราะอะไร
 - 4.2 กิจกรรมที่ท่านคิดว่าประสบความสำเร็จน้อยที่สุด คืออะไร เพราะอะไร
5. โครงการฯ มีนโยบายด้านการพัฒนาบุคลากร (ตัวท่าน) หรือไม่ อย่างไร อธิบาย
6. ปัญหาอุปสรรคและการแก้ไขของการดำเนินโครงการฯ ตามหัวข้อดังนี้
 - 6.1 ระดับโครงการฯ อย่างไร แก้ไขอย่างไร อธิบาย
 - 6.2 ระดับสมาชิกที่ร่วมกิจกรรมโครงการฯ อย่างไร แก้ไขอย่างไร อธิบาย
 - 6.3 ระดับที่ไม่เป็นสมาชิกของโครงการฯ (ทั้งหญิง ชาย) อย่างไร แก้ไขอย่างไร
อธิบาย
 - 6.4 ระดับเจ้าหน้าที่สนาม อย่างไร แก้ไขอย่างไร อธิบาย

7. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการฯ ในอนาคต อย่างไร อธิบาย
 - 7.1 ระดับโครงการฯ อย่างไร
 - 7.2 ระดับสมาชิกที่ร่วมกิจกรรมโครงการฯ อย่างไร อธิบาย
 - 7.3 ระดับที่ไม่เป็นสมาชิกของโครงการฯ (ทั้งหญิง ชาย) อย่างไร อธิบาย
 - 7.4 ระดับเจ้าหน้าที่สนาม อย่างไร อธิบาย

ตอนที่ 3 สำหรับสัมภาษณ์ตัวแทนคณะกรรมการหมู่บ้าน

1. ท่านทราบความเป็นมาของ โครงการฯ ที่เข้ามาพัฒนาหมู่บ้านของท่าน อย่างไร อธิบาย (วัตถุประสงค์ วิธีการดำเนินงาน)
2. ท่านมีบทบาทในโครงการฯ อย่างไรบ้าง และโครงการฯ ได้พัฒนาตัวท่านหรือไม่ อย่างไร
3. กิจกรรมของโครงการฯ ประกอบด้วยอะไรบ้าง และท่านคิดว่าเป็นอย่างไร
 - 3.1 กิจกรรมที่ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จมากที่สุด เหตุผลเพราะอะไร
 - 3.2 กิจกรรมที่ท่านคิดว่าประสบผลสำเร็จน้อยที่สุด เหตุผลเพราะอะไร
4. ประโยชน์ของ โครงการฯ ต่อหมู่บ้านของท่าน

5. ปัญหาอุปสรรคของการดำเนินโครงการฯ ตามหัวข้อดังนี้
 - 5.1 ระดับโครงการฯ
 - 5.2 ระดับสมาชิกที่ร่วมกิจกรรม
 - 5.3 ระดับเจ้าหน้าที่สนาม (เพศ อายุ บทบาท ฝ่า ภูมิลำเนา ฯลฯ)
 - 5.4 ระดับที่ไม่เป็นสมาชิกของโครงการฯ

6. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงการดำเนินงานของโครงการฯ ในอนาคต อย่างไร อธิบาย
 - 6.1 ระดับโครงการฯ
 - 6.2 ระดับสมาชิกที่ร่วมกิจกรรม
 - 6.3 ระดับเจ้าหน้าที่สนาม (เพศ อายุ บทบาท ฝ่า ภูมิลำเนา ฯลฯ)
 - 6.4 ระดับที่ไม่เป็นสมาชิกของโครงการฯ

ภาคผนวก ข

ประวัติหมู่บ้าน

PAYAP UNIVERSITY

ประวัติของหมู่บ้านห้วยธาตุ

บ้านห้วยธาตุเป็นอำเภอเขาเผ่าอาข่า ตั้งอยู่ตำบลลาวี อำเภอแม่สรวย จังหวัด เชียงราย เดิมบ้านห้วยธาตุตั้งถิ่นฐานอยู่ที่บ้านโจซา หรือบ้านแม่เตอ อำเภอแม่จัน จังหวัด เชียงราย (ปัจจุบันบ้านโจซาไม่มีแล้ว คงเหลือแต่ชื่อหมู่บ้านเท่านั้น) สาเหตุที่ต้องย้ายหมู่บ้าน เพราะปัญหาพื้นที่ทำกินไม่มี ประกอบกับการคมนาคมไม่สะดวก และปัญหาการผลักดันของทหารไทย และทหารมอว์ จึงมีการย้ายถิ่นเกิดขึ้น

จำนวนประชากร มีจำนวนทั้งสิ้น 470 คน ผู้ชาย 283 คน ผู้หญิง 187 คน
จำนวนหลังคาเรือน 67 หลังคา และ 89 ครอบครัว

สัญชาติ ชาวบ้านห้วยธาตุไม่มีคนได้รับสัญชาติแม้แต่คนเดียว แต่มีใบสำรวจประชากร ของกรมประชาสงเคราะห์เท่านั้น ที่ใช้แทนสำเนาทะเบียนบ้าน ส่วนบัตรประจำตัวประชาชนนั้นก็ ไม่มีใครได้รับ เช่นเดียวกัน เนื่องจากไม่ได้สัญชาติไทยจึงทำบัตรไม่ได้

การคมนาคม มีถนนเข้าถึงหมู่บ้าน ในฤดูฝนลำบากมาก เพราะถนนเป็นหลุมเป็นบ่อ

อาชีพ ทำไร่ข้าว ปลูกข้าวโพด ไม่มีที่นา ต้องทำแบบไร่เลื่อนลอย

หมู่บ้านห้วยธาตุยังมีความสัมพันธ์กับชาวเขาด้วยกันอยู่อย่างเดิม และมีส่วนน้อยที่มีความสัมพันธ์คนในเมือง เพราะการคมนาคมไม่สะดวก หรือเพราะชาวบ้านพูดภาษาไทยไม่ค่อยได้ ทำให้ความสัมพันธ์คนในเมืองแทบไม่เห็นเลย

ประวัติของบ้านปางขอน

เดิมชาวบ้านปางขอน ตั้งอยู่ที่บ้านปางหนุน หมู่ที่ 25 ตำบลแม่คำ อำเภอมะจัน จังหวัด เชียงราย มีผู้ใหญ่บ้านเป็นเผ่าอาข่า โดยได้รับการแต่งตั้งจากนายอำเภอมะจัน ดูแลรับผิดชอบ ชาวเขา 6 เผ่า ต่อมาปี พ.ศ. 2524 กลุ่มชาวบ้านจึงได้อพยพย้ายเข้ามาอยู่ถิ่นฐาน ในปัจจุบันคือ บ้านปางขอน หมู่ที่ 7 ตำบลห้วยชมภู อำเภอมือง จังหวัดเชียงราย หมู่บ้านปางขอนยังไม่มีผู้ใหญ่ บ้านเป็นทางการ แต่ก็มีผู้นำหมู่บ้านไม่เป็นทางการ ที่ชาวบ้านเลือกไว้ 1 คน คือ นายอาหล้า เยเซาะ (อดีตเคยเป็นผู้ใหญ่บ้านปางหนุน)

ด้านการปกครอง บ้านปางขอนอยู่ในความปกครองของกำนันตำบลห้วยชมภู ซึ่งเป็น ชาวเขาเผ่าเมี่ยน (เข่า) (บ้านปางขอน เป็นหมู่บ้านที่มีชาวเขาอาศัยอยู่ 2 เผ่า คือ เผ่าอาข่า และเผ่าเมี่ยน)

ด้านศาสนาและความเชื่อ ชาวบ้านปางขอนส่วนใหญ่นับถือตามแบบจารีตประเพณีดั้ง เดิม แต่ก็มีหันไปถือศาสนาคริสต์นิกายคาทอลิก 5 ครั้วเรือน และนิกายเกาหลี่ อีก 4 ครั้วเรือน

จำนวนประชากร มีทั้งหมด 480 คน แบ่งเป็นผู้ชาย 243 คน ผู้หญิง 237 คน จำนวน 59 หลังคาเรือน 118 ครอบครัว ประชากรเกือบทั้งหมดยังไม่ได้รับสัญชาติไทย แต่มีใบ สำรองประชากรของกรมประชาสงเคราะห์

การศึกษา ชาวบ้านปางขอนส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา เพราะฉะนั้นไม่สามารถ อ่านและเขียนได้ แต่ชาวบ้านสามารถพูดภาษาคำเมืองติดต่อกับทางราชการได้ ส่วนจำนวนเด็ก นักเรียนชาย/หญิงที่ศึกษาอยู่ในเมือง มีจำนวน 22 คน ระดับการศึกษาสูงสุดของหมู่บ้าน มี 1 คน ซึ่งขณะนี้กำลังศึกษาอยู่ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทางด้านเกษตรกรรม

ประวัติของบ้านลิไซ้

ตั้งอยู่หมู่ที่ 7 ตำบลนางแล อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย มีพื้นที่ทั้งหมด 9 ไร่ ประชากรนับถือศาสนาพุทธ-ผี บ้านลิไซ้เดิมอาศัยอยู่ที่ดอยแม่ขาว ตำบลแม่ขาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ซึ่งเป็นดอยที่มีชาวเขาหลายเผ่าอาศัยอยู่หลายครอบครัว ห่างจากหมู่บ้านเดิมที่อยู่ปัจจุบันประมาณ 20 กิโลเมตร ชาวบ้านลิไซ้เดิมมีอาชีพคือ การทำไร่เป็นหลักจึงมีการเบียดป่า ย้ายที่ทำไร่อยู่เสมอ (ทำไร่เลื่อนลอย) ทั้งนี้เพราะต้องอาศัยพื้นที่ในการทำไร่ จึงเผาป่า ถางป่า เพื่อปลูกพืชต่างๆ ครั้งเมื่อพื้นที่เสื่อมสลายลง ผลผลิตก็ได้น้อย ชาวบ้านก็เปลี่ยนที่ดินทำกินไปเรื่อยๆ ทำให้พื้นที่ของชาวบ้านใกล้เคียงได้รับความเดือดร้อน เกิดการขัดแย้งกัน เพื่อเป็นการแก้ปัญหา ดังกล่าว ผู้ใหญ่บ้านลิไซ้จึงนำชาวบ้านอพยพมาหาพื้นที่ใหม่ที่อุดมสมบูรณ์กว่า ในเขตตำบลนางแล ใกล้ชุมชนนางแล ซึ่งเป็นต้นน้ำ แต่ทางกำนันตำบลนางแลขอให้ย้ายลงมาข้างล่างอีก คือที่ตั้ง ปัจจุบัน ในปี พ.ศ. 2519 คือ 17 ปีผ่านมาแล้ว

ครั้งแรกมีครอบครัวย้ายมาอยู่ 36 ครอบครัว มีบางครอบครัวย้ายไปพื้นที่อื่น เนื่องจากไม่มีพื้นที่ทำกิน ปัจจุบันมีจำนวน 40 หลังคาเรือน และเปลี่ยนผู้นำหมู่บ้านใหม่ คือ นายจะใจ บูอินทชัย ซึ่งเป็นตระกูลที่มีฐานะดีในหมู่บ้าน และชาวบ้านให้ความเคารพนับถือมาแต่อดีต

อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ	ติดภูเขา
ทิศใต้	ติดภูเขา
ทิศตะวันออก	ติดบ้านนางแลใน
ทิศตะวันตก	ติดลำห้วยและหมู่บ้านอาข่า

ประวัติบ้านแคววัวดำ

บ้านแคววัวดำ ตั้งอยู่ตำบลแม่ยาว อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ตั้งขึ้นมาได้ 28 ปีแล้ว (ตั้งแต่ พ.ศ. 2508) ประชากรส่วนใหญ่จะอพยพครอบครัวมาตามเครือญาติ จากอำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่ และแม่ฮ่องสอน คำว่า "แคววัวดำ" เป็นชื่อของวัวกระทิงที่มีสีดำ เดิมทีหมู่บ้านแห่งนี้มีวัวกระทิงดำมากมาย ซึ่งถูกล่าเป็นอาหาร และทำให้วัวกระทิงกลุ่มหนึ่งหนีมาตายที่ห้วยแคววัวดำ จึงตั้งเป็นชื่อของหมู่บ้านถึงปัจจุบัน

จำนวนประชากร 172 คน จำนวนครอบครัว 32 ครอบครัว 30 หลังคาเรือน ประชากรเป็นชาวเขาเผ่ากะเหรี่ยง

การคมนาคม ห่างจากที่ว่าการอำเภอเมือง 30 กิโลเมตร สามารถเดินทางเข้าหมู่บ้านได้ 2 ทาง คือ ทางเรือ (ล่องเรือแม่น้ำกก) และทางรถยนต์ เดิมเมื่อก่อน พ.ศ. 2521 ชาวบ้านต้องเดินทางด้วยทางเรืออย่างเดียว ซึ่งลำบากมาก เพราะจำนวนเรือยนต์มีน้อยมาก

อาชีพ เดิมทำไร่แบบเลื่อนลอย ต่อมามีการเบิกพื้นที่ทำนาจึงเลิกการทำไร่เลื่อนลอย การทำไร่จึงทำบริเวณที่นา และบริเวณหัวไร่ หัวนาของแต่ละคน ส่วนสภาพป่าไม้บริเวณรอบๆ หมู่บ้านที่ถูกทำลายไปนั้น ไม่ใช่ฝีมือของชาวบ้านแคววัวดำ แต่เป็นฝีมือของชาวเขาเผ่าลาหู่ (มูเซอ) อาชีพหลักของชาวบ้านจึงได้แก่ ทำไร่ทำนา อาชีพรองคือ การเลี้ยงวัว

การศึกษา ส่วนใหญ่ไม่ได้รับการศึกษา ชาวบ้านที่มีอายุต่ำกว่า 19 ปี มีโอกาสได้เรียนหนังสือภาคบังคับ ในหมู่บ้านไม่มีโรงเรียน มีเพียงศูนย์เด็กเล็ก ส่วนโรงเรียนต้องไปเรียนที่โรงเรียนสงเคราะห์ที่บ้านผามุย ชาวบ้านประมาณ 5% ที่สามารถอ่านออกเขียนได้

ศาสนา ประมาณ 99% นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ ที่เหลือนับถือ
ศาสนาพุทธ

การปกครอง ก่อนปี พ.ศ. 2523 บ้านแคว้วดำขึ้นตรงกับบ้านรวมมิตร ต่อมาใน
ปี พ.ศ. 2523 ขึ้นตรงกับบ้านห้วยทรายขาว มีเพียงผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน และปี พ.ศ. 2534 ได้รับ
แต่งตั้งให้เป็นหมู่บ้านทางการ มีผู้ใหญ่บ้านชื่อ นางบุญศรี จินะเบ็ง

PAYAP UNIVERSITY

ประวัติของบ้านคอตยาว

บ้านคอตยาวเป็นชาวบ้านเผ่าม้ง ตั้งอยู่หมู่ที่ 10 ตำบลทุ่งกล้วย อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ย้ายมาจากบ้านห้วยล้าน ตำบลภูซาง อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เมื่อ ปี พ.ศ. 2519 เดิมขึ้นตรงการปกครองกับผู้ใหญ่บ้านปงใหม่ หมู่ที่ 9 ตำบลทุ่งกล้วย สาเหตุของการย้าย เพราะว่าช่วงปี พ.ศ. 2516-2525 เกิดสงครามตามแนวเขตชายแดนไทย-ลาว ส่งผลกระทบต่อหมู่บ้านที่อยู่ตามแนวชายแดน จึงได้รับความกดดันจากสงคราม ทำให้ต้องโยกย้ายลงมาอยู่ที่บ้านคอตยาว สำหรับที่ดินที่ตั้งหมู่บ้านปัจจุบันนี้ ชาวบ้านได้รวบรวมเงินกันซื้อที่ดินจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดพะเยาท่านหนึ่ง ในวงเงิน 100,000 บาท เพื่อจัดแบ่งให้สร้างบ้านเรือน ส่วนที่ดินทำกินการเกษตรนั้นก็ให้หาซื้อกันเอง ตามความสามารถของแต่ละครอบครัว มีบางครอบครัวที่สามารถซื้อที่ดินได้ถึง 50-60 ไร่ แต่มีบางครอบครัวมีแต่ที่ดินสำหรับสร้างบ้านเท่านั้น

ด้านการปกครอง หลังจากย้ายมาตั้งอยู่บ้านคอตยาวแล้ว ยังไม่สามารถจัดตั้งเป็นหมู่บ้านเป็นทางการได้ จึงขึ้นตรงกับผู้ใหญ่บ้านปงใหม่ ส่วนภายในหมู่บ้านมีเพียงผู้นำหมู่บ้านในสมัยนั้นคือ นายเลาซัว แซ่จาง ต่อมาปี พ.ศ. 2530 ทางราชการจึงจัดตั้งให้บ้านคอตยาวเป็นหมู่บ้านอย่างเป็นทางการ มีนายอดิศร แซ่ลี เป็นผู้ใหญ่บ้าน พร้อมกับจัดตั้งเป็นหมู่บ้าน อาสาพัฒนาและป้องกันตนเอง (อพพ.) ปัจจุบันนี้ผู้ใหญ่บ้าน ชื่อ นายบุญลือ แซ่จาง

ด้านอาชีพ ชาวบ้านคอตยาวประกอบอาชีพ คือ

1. การเกษตรกรรม ได้แก่ การทำไร่ ทำนา และทำสวนผลไม้
2. งานฝีมือ ซึ่งมีเพียงกลุ่มผู้หญิงเท่านั้น อาทิ การปักลายผ้า และการเขียนลายผ้าแบบกระโปรงม้ง ไว้ขายเป็นรายได้เสริมในครอบครัว
3. การค้าขาย มีร้านขายของชำในหมู่บ้าน ส่วนคนอื่น ๆ ก็อาศัยการเปิดจุดผ่านชายแดน ไทย-ลาว บริเวณบ้านฮวก ห่างจากบ้านคอตยาว 10 กิโลเมตร มีการเปิดตลาดนัดทุก ๆ วันที่ 10, 20, 30 ของทุกเดือน และมีชาวบ้านบางคนไปเปิดร้านค้าที่จุดผ่านชายแดนด้วย แล้วรับซื้อผ้าของพื้นบ้าน และกระโปรงจากประเทศลาวส่งไปขายที่จังหวัดเชียงใหม่

การศึกษา ไม่มีโรงเรียนประถมประจำหมู่บ้าน เด็กไปเรียนหนังสือที่โรงเรียนบ้านปางใหม่ ห่างจากหมู่บ้าน 2.5 กิโลเมตร หลังจวบสิ้น ป.6 บางคนไม่มีโอกาสเรียนต่อ ส่วนคนที่มีโอกาสได้เรียนต่อตามวัดคือเป็นเด็กวัด และบวชเรียน สถานสงเคราะห์ และตามสถานศึกษาทั่ว ๆ ไป ปัจจุบันนี้มีเด็กผู้หญิงได้มีโอกาสไปเรียนต่อบ้าง

ด้านสาธารณสุข บ้านคอดยาว ห่างจากสถานีอนามัยประมาณ 1.5 กม. ห่างจากโรงพยาบาลอำเภอเชียงคำ ประมาณ 20 กม. เส้นทางคมนาคมสะดวกสบาย ภายในหมู่บ้านมีอาสาสมัครสาธารณสุข และผู้สื่อข่าวสาธารณสุข (อสส, ผสส) การให้บริการด้านสาธารณสุข เช่น การฉีดวัคซีนเด็ก วัคซีนหญิงมีครรภ์ บริการคนไข้ ที่มีอาการไม่รุนแรง และทำในส่วนตัวสำหรับคนไข้ที่มีอาการหนัก ตลอดจนบริการทำบัตรสุขภาพ

ประวัติบ้านผาแดง

ตั้งอยู่ตำบลร่มเย็น อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ห่างจากที่ว่าการอำเภอ
เชียงคำ ประมาณ 20 กิโลเมตร

ประชากร รวม 253 คน จำนวน 40 ครอบครัว 22 หลังคาเรือน ประชากร
เป็นชาวไทยภูเขาเผ่าเมี่ยน (เข่า)

บ้านผาแดงแห่งนี้ได้อาศัยกันมาไม่ต่ำกว่า 120 ปี โดยอยู่ในความปกครองของพ่อ
หลวงบ้าน (ผู้อาวุโสหรือหมอผี) แต่พอมาปี พ.ศ. 2511 บ้านผาแดงซึ่งมีภูมิลีลาเนาติดกับชายแดน
ประเทศลาว และมีการสู้รบกันระหว่างกลุ่มคอมมิวนิสต์กับรัฐบาลไทยอื่น จึงทำให้ชาวบ้านผาแดง
ได้รับความเดือดร้อนมากจึงพากันอพยพไปอยู่ที่บ้านร่มเย็น อำเภอเชียงคำ ระยะหนึ่ง และในปี
เดียวกันนั้นเหตุการณ์ในหมู่บ้านลงของชาวบ้านจึงพากันอพยพขึ้นมาอยู่ในหมู่บ้านผาแดงตามเดิมจน
ถึงปัจจุบัน

การปกครอง ตั้งแต่โครงการศึกษาและพัฒนาสตรีชาวเขาได้เข้ามาดำเนินงานใน
หมู่บ้านผาแดง ครั้งแรกอยู่ในความปกครองของผู้ใหญ่บ้าน ซึ่งนายเจียมจั้ง แซ่จ้าว และต่อมาใน
วันที่ 13 มิถุนายน พ.ศ. 2534 นายเจียมจั้ง แซ่จ้าว ถูกต้องคดีด้วยสาเหตุติดจึงเปลี่ยนผู้ใหญ่
บ้านคนใหม่ คือ นายโหนดเพย แซ่จ้าว ทำหน้าที่ปกครองหมู่บ้านถึงปัจจุบัน

การศึกษา หมู่บ้านผาแดงไม่มีโรงเรียน เด็กนักเรียนต้องไปเรียนที่โรงเรียนบ้าน
ปางถ้ำ ห่างประมาณ 500 เมตร ซึ่งเป็นคนไทย-ลาว โดยมีเด็กนักเรียนบ้านผาแดง ประมาณ 3
ใน 5 ของโรงเรียน ในปี พ.ศ. 2536 ได้มีครูของศูนย์ศึกษาเพื่อชุมชน (ศศช.) เข้ามาให้การ
ศึกษาแก่ผู้ใหญ่ในหมู่บ้าน ระดับการศึกษาสูงสุดในหมู่บ้าน คือ ระดับ ปวช. จากวิทยาลัยเกษตร-
กรรม เชียงราย นอกจากนี้มีเด็กซึ่งกำลังศึกษาต่อในระดับมัธยมอีกหลายคน แต่เป็นเด็กผู้ชายเท่านั้น
ไม่มีผู้หญิงเลย

อาชีพ ส่วนใหญ่ทำไร่ข้าว ข้าวโพด ฝ้าย ถั่วแดง ถั่วเหลือง บางครอบครัวมี
ที่นาบ้างแต่ไม่มาก มีเศรษฐกิจที่สำคัญคือ ฝ้าย รายได้เฉลี่ยต่อครอบครัว ต่อปี ประมาณ 5,000
บาท ขณะนี้ชาวบ้านผาแดงกำลังเผชิญกับปัญหาพื้นที่ทำกินไม่เพียงพอ

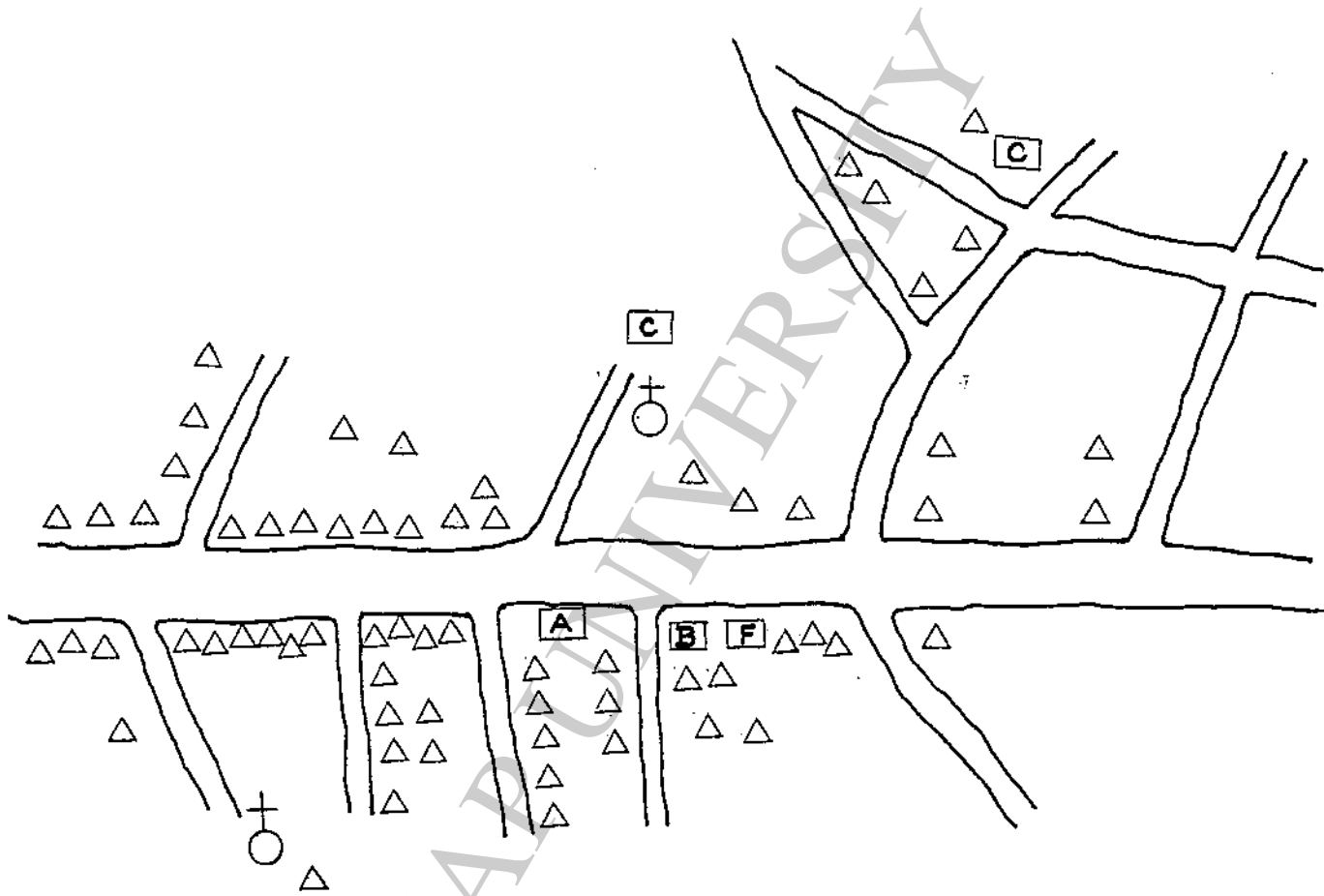
ด้านสาธารณสุข ให้บริการด้านสาธารณสุขที่บ้านปางถ้ำ ซึ่งเป็นโครงการสาธารณสุข
ชุมชน (สสช.) ให้บริการขั้นพื้นฐาน อาทิ เป็นไข้ เล็ก ๆ น้อย ๆ และมีหน้าที่ทำใบส่งตัวคนไข้
ไปหาหมอในโรงพยาบาลต่อเมื่อคนไข้เกิดอาการสาหัส

ภาคผนวก ค

แผนที่สังเขปของหมู่บ้าน

PAYAP UNIVERSITY

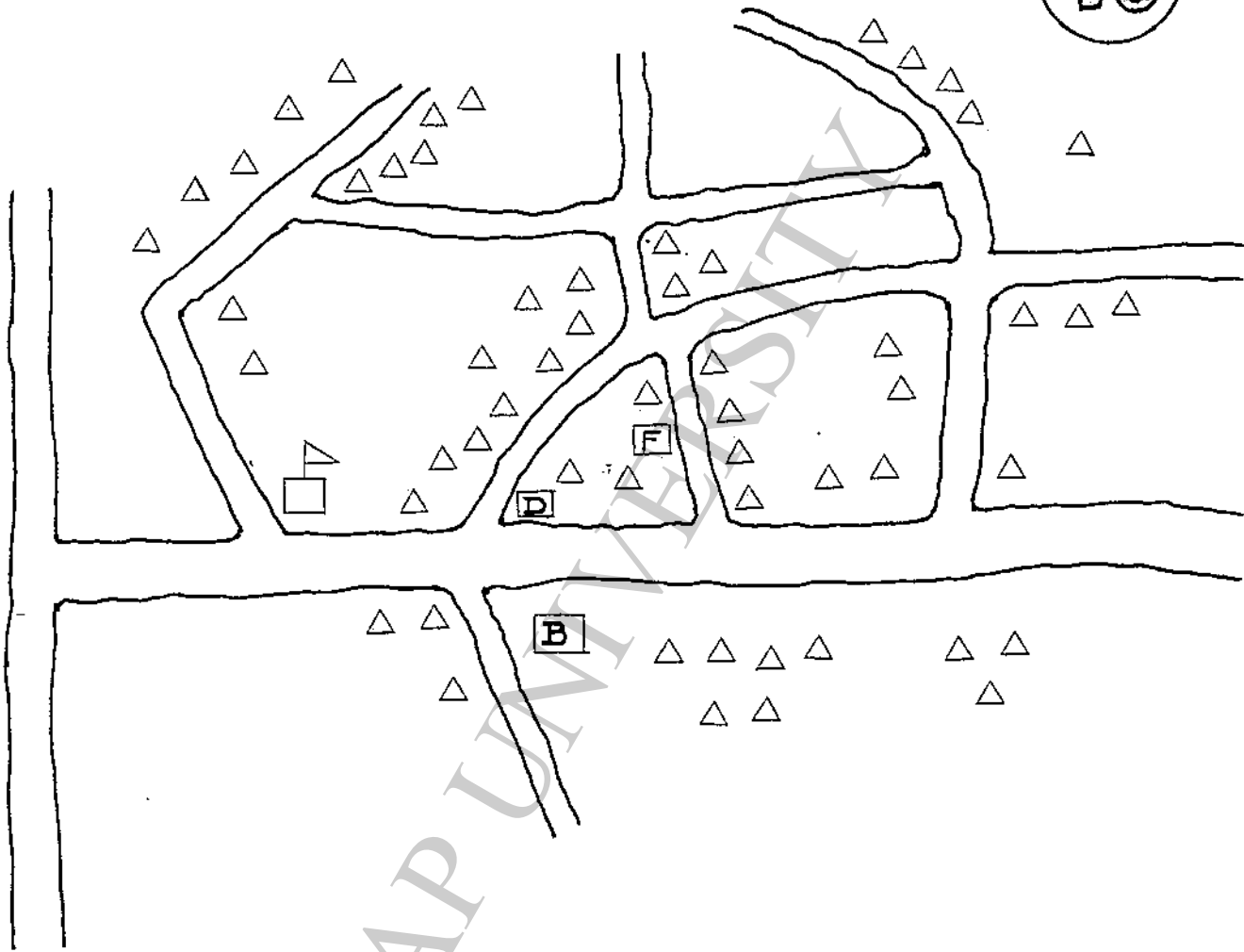
แผนที่สังเขปของหมู่บ้านห้วยธาตุ

สัญลักษณ์

	บ้าน		สำนักงานโครงการ ฯ
	โบสถ์		โรงเรียน
	หอประชุม		ธนาคาร

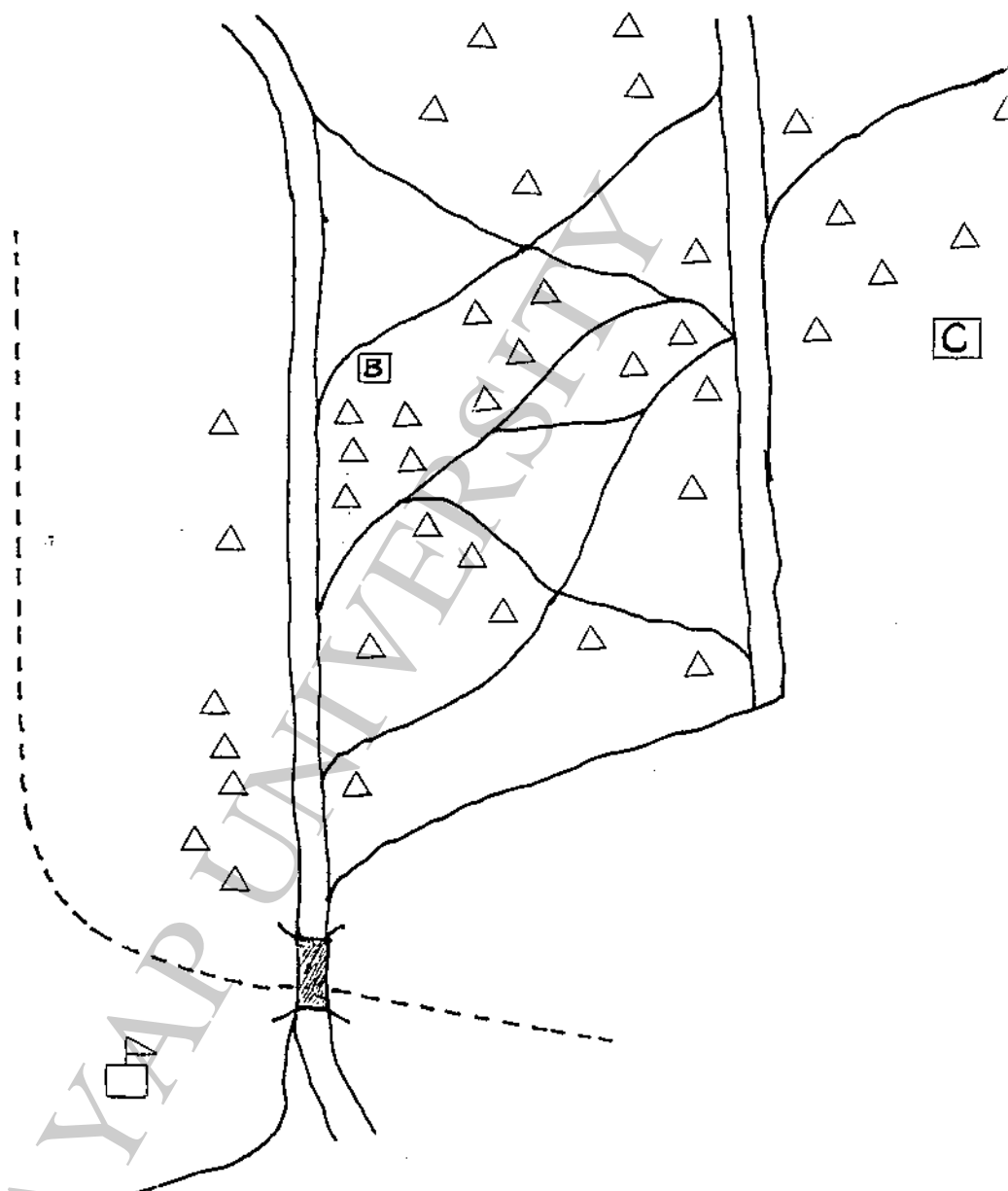
แผนที่สังเขปของหมู่บ้านปางขอน

สัญลักษณ์

บ้าน	สำนักงานโครงการฯ	ธนาคารข้าว
โรงเรียน	ร้านค้า	

แผนที่สังเขปของหมู่บ้านลิโซ่

สัญลักษณ์

บ้าน

โรงสี

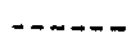
โรงเรียน

สะพาน

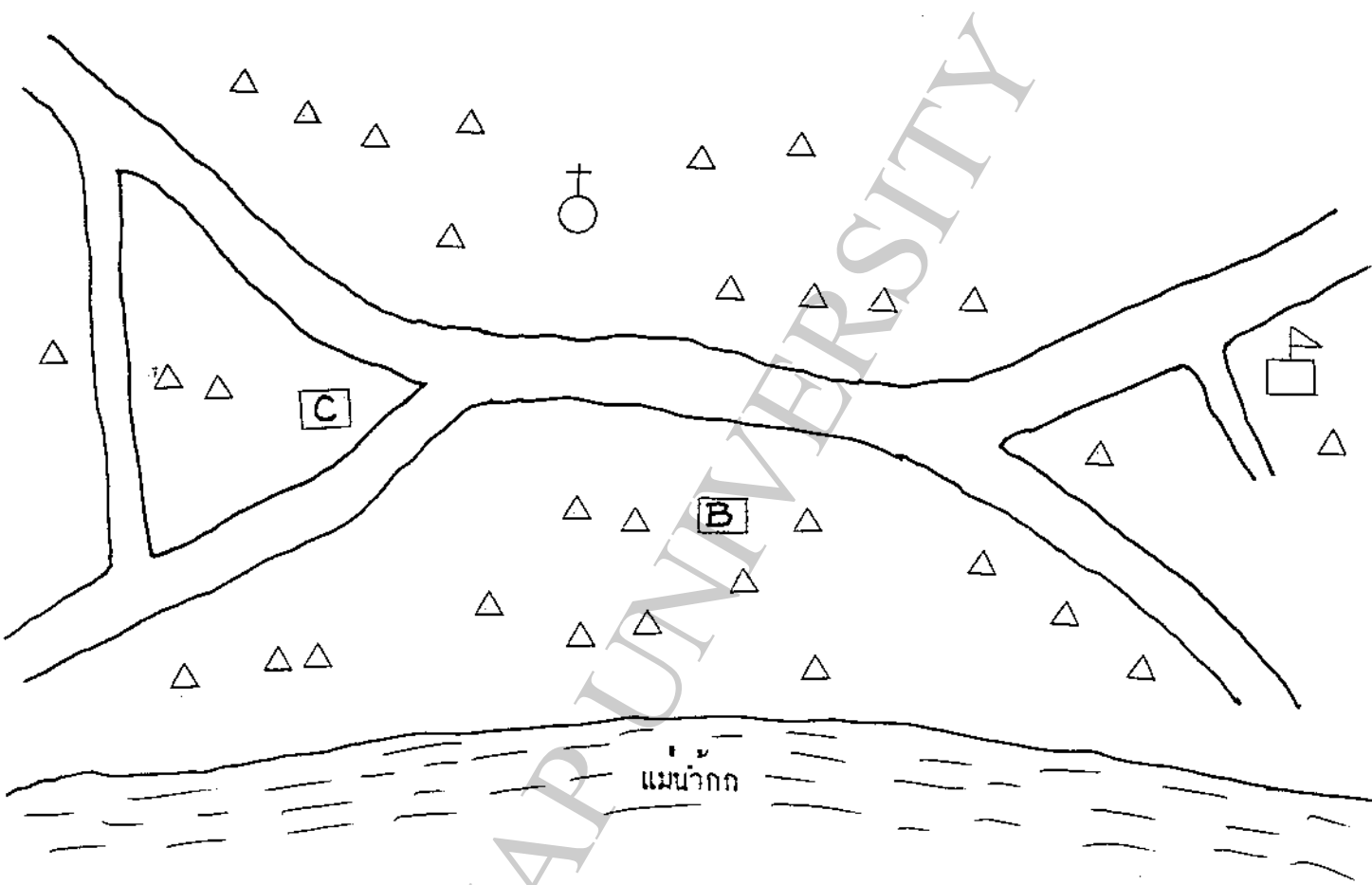
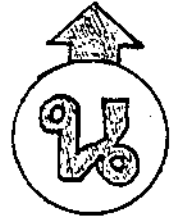

สำนักงานโครงการฯ

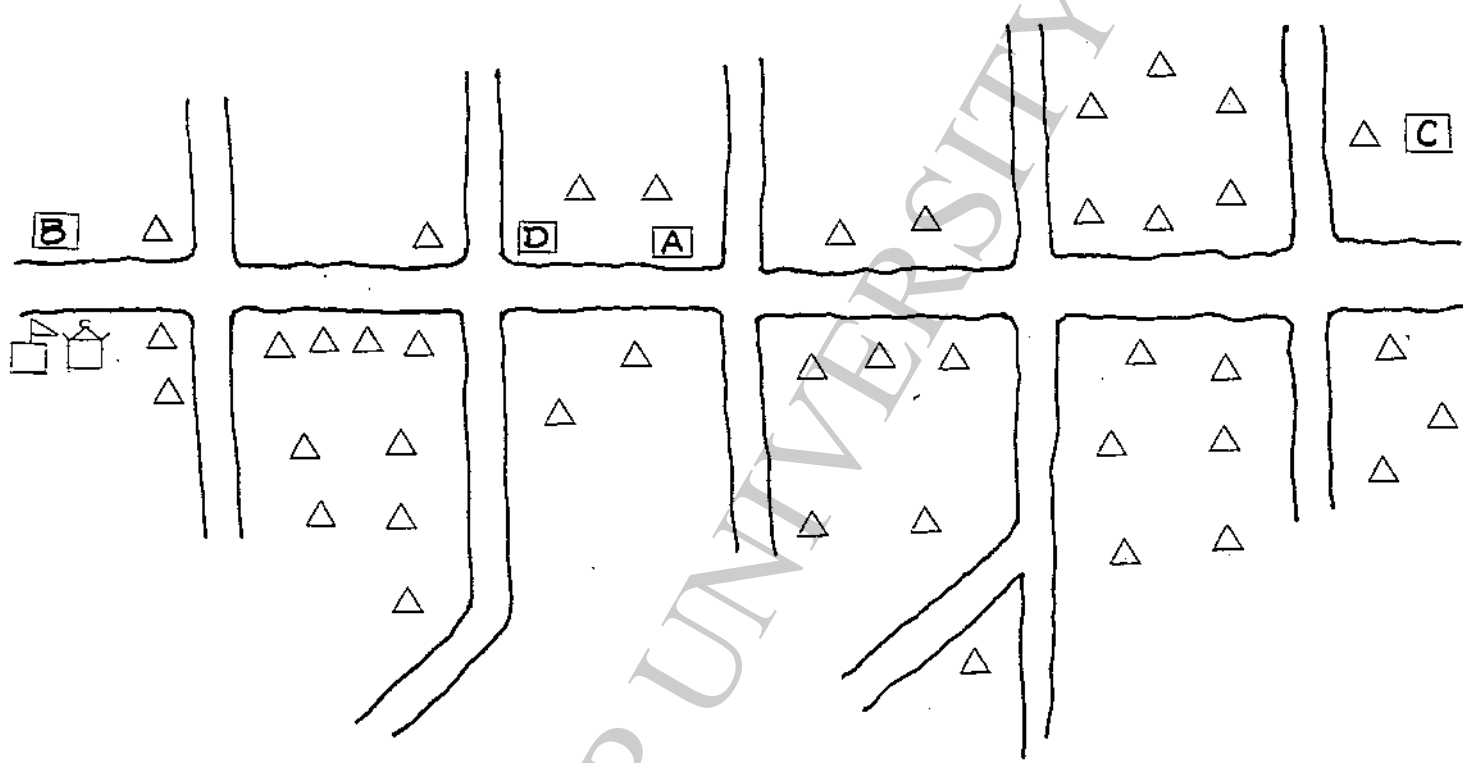
ลำห้วย

แผนที่สังเขปของหมู่บ้านควรวัวดำ

สัญลักษณ์					
	บ้าน		โบสถ์		โรงเรียน
	โรงเรียน		สำนักงานโครงการฯ		

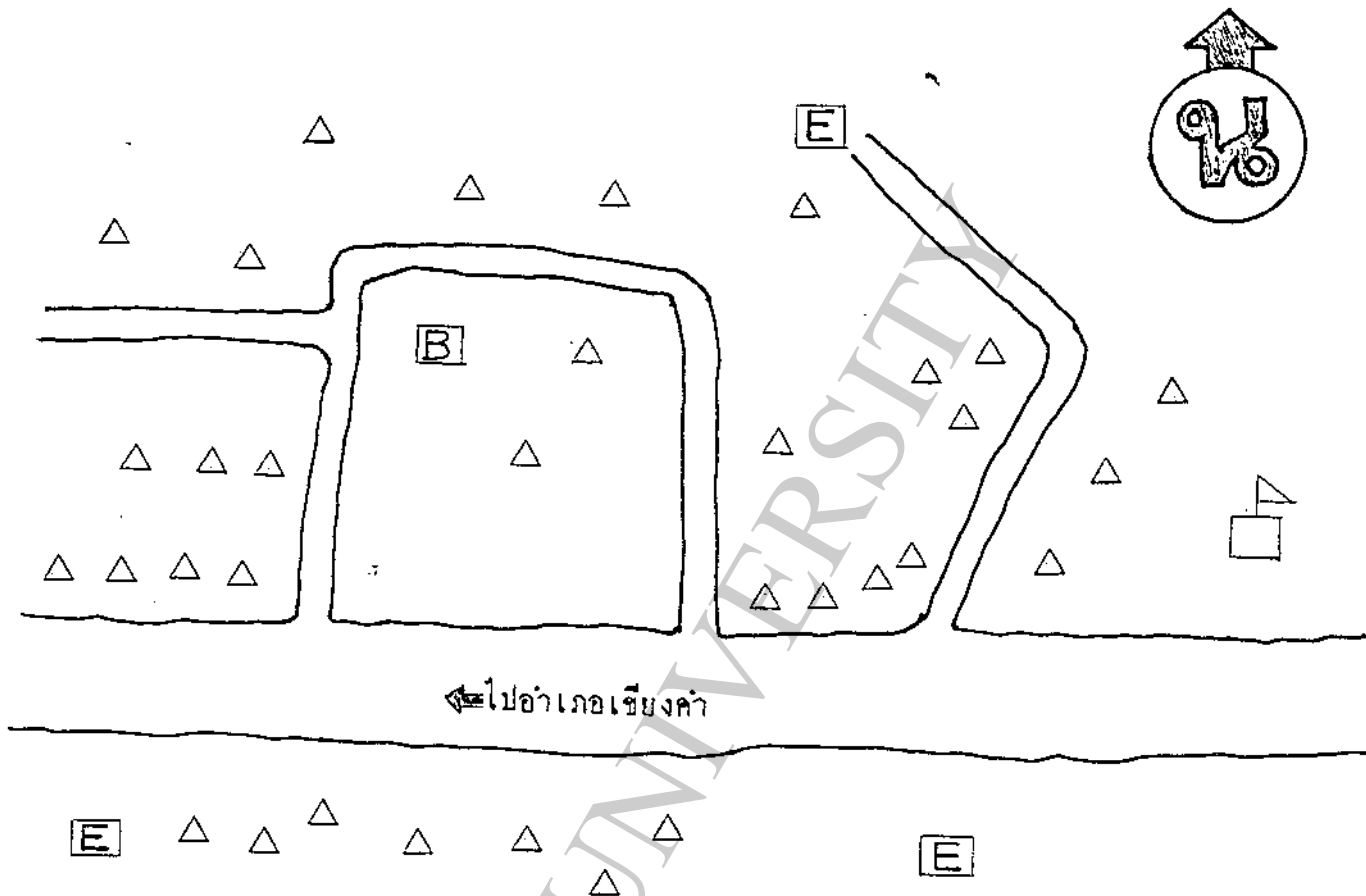
แผนที่สิ่ง เชปของหมู่บ้านคอตยาว

สัญลักษณ์

	บ้าน		หอประชุม		โรงสี
	โรงเรียน		สำนักงานโครงการฯ		ร้านค้า
	อาศรม				

แผนที่สังเขปของหมู่บ้านผาแดง

สัญลักษณ์	
	บ้าน
	โรงเรียน
	สำนักงานโครงการฯ
	ป้อมยาม